

ORDIN COMUN

**al Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerului Afacerilor Interne,
Ministerului Justiției și a Consiliului Național de Asistență Juridică Garantată de Stat**

nr. ____ din _____

Chișinău

**cu privire la aprobarea Instrucțiunii privind mecanismul de cooperare intersectorială în
cazurile de violență în familie**

În scopul realizării prevederilor Legii nr. 45 din 01 martie 2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie (Monitorul Oficial al Republicii Moldova, 2008, nr.55-56, art. 178),

ORDONĂM:

1. Se aprobă Instrucțiunea privind mecanismul de cooperare intersectorială în cazurile de violență în familie, conform Anexei.
2. Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției și Consiliul Național de Asistență Juridică Garantată de Stat vor întreprinde măsurile ce se impun pentru implementarea Instrucțiunii privind mecanismul de cooperare intersectorială în cazurile de violență în familie.
3. În conformitate cu art. 7 și 8 din Legea 45/2007, se recomandă autorităților administrației publice locale să întreprindă măsurile necesare pentru a asigura aplicarea Instrucțiunii privind mecanismul de cooperare intersectorială în cazurile de violență în familie.
4. Ministerul Afacerilor Interne, Ministerul Justiției și Consiliul Național de Asistență Juridică Garantată de Stat vor prezenta anual, până la 01 martie, Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale rapoarte despre rezultatele implementării Instrucțiunii privind mecanismul de cooperare intersectorială în cazurile de violență în familie.
5. Coordonarea și monitorizarea implementării prezentei Instrucțiuni se pune în sarcina Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale. Informația privind gradul de implementare a Instrucțiunii prenotate va fi reflectată în raportul anual specificat în cadrul art. 8 alin. (1¹) lit. d) din Legea 45/2007.

Ministrul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale

Viorica DUMBRĂVEANU

Ministrul Afacerilor Interne

Pavel VOICU

Ministrul Justiției

Fadei NAGACEVSCHI

Directorul executiv al CNAJGS

Lilian DARII

INSTRUCȚIUNE **privind mecanismul de cooperare intersectorială în cazurile de violență în familie**

I. DISPOZIȚII GENERALE

1. Mecanismul de cooperare intersectorială privind intervenția în cazurile de violență în familie stabilește procesul de interacțiune între profesioniștii din cadrul instituțiilor de ordine publică, instanțelor de judecată, oficiilor de asistență juridică garantată de stat, structurilor teritoriale de asistență socială, instituțiilor medico-sanitare, organelor de probațiune și ale organizațiilor neguvernamentale în vederea instituirii unui sistem intersectorial eficient de cooperare în cazurile de violență în familie.

2. Scopul Instrucțiunii reprezintă eficientizarea procesului de cooperare intersectorială între instituțiile cu competențe prevăzute în prezenta Instrucțiune în vederea asigurării protecției, siguranței și realizării drepturilor victimelor violenței în familie și tragerii la răspundere a agresorilor familiari.

3. Obiectivele specifice ale cooperării intersectoriale pentru asistența și protecția victimelor violenței în familie sunt:

- 1) asigurarea înțelegerii comune a scopului, obiectivelor și principiilor asistenței și protecției victimelor violenței în familie;
- 2) asigurarea cooperării între instituțiile cu competențele prevăzute în prezenta Instrucțiune în vederea protecției și asistenței eficiente a victimelor violenței în familie;
- 3) determinarea rolului și responsabilității tuturor actorilor implicați în platforma comună de cooperare;
- 4) comunicarea clară și transparentă între instituții;
- 5) raportarea cazurilor de violență în familie instituțiilor de ordine publică, structurilor teritoriale de asistență socială și/sau instituțiilor medico-sanitare și referirea victimelor violenței în familie către servicii sau organizații specializate, iar în cazurile de violență asupra copiilor - informarea și autorității tutelare locale.

4. Obiectul prezentei Instrucțiuni îl constituie organizarea cooperării intersectoriale pentru evaluarea riscurilor, referirea, asistența și protecția victimelor violenței în familie.

5. Organizarea cooperării intersectoriale pentru asistența și protecția victimelor violenței în familie se bazează pe următoarele principii:

- 1) **principiul egalității de gen** – instituțiile responsabile de intervenția în cazurile de violență în familie vor asigura cooperarea intersectorială pornind de la conștientizarea conexiunii între egalitatea de gen și violența în familie și recunoscând faptul că violența în familie reprezintă o expresie a relațiilor inegale de putere între femei și bărbați;

- 2) **principiul abordării individuale și centrate pe victimă** – drepturile, necesitățile și dorințele victimelor violenței în familie vor fi prioritare, fiind luate în considerație diverse riscuri și vulnerabilități și impactul deciziilor și acțiunilor întreprinse, inclusiv evitarea victimizării secundare a victimelor violenței în familie;
- 3) **principiul respectării drepturilor omului** – intervenția intersectorială se va baza pe standardele internaționale în domeniul drepturilor omului, victimele violenței în familie fiind asigurate cu servicii de plasament, asistență juridică, asistență medicală, consiliere psihologică și tratate cu respect și demnitate, asigurând autonomia victimelor violenței în familie; principiul presupune respectarea drepturilor agresorilor și tratarea lor cu respect și demnitate;
- 4) **principiul siguranței și securității victimelor violenței în familie** – cooperarea intersectorială va fi oferită astfel, încât să fie prioritizate siguranța și securitatea victimelor violenței în familie și a copiilor acestora;
- 5) **principiul abordării sensibile la dimensiunea de gen, vârstă și mediul cultural** – cooperarea intersectorială va fi asigurată cu recunoașterea dinamicii de gen, a impactului și consecințelor violenței împotriva femeilor, circumstanțelor individuale și experiențelor de viață ale femeilor și fetelor, luând în considerație vârsta, cultura, etnia și preferințele lor lingvistice;
- 6) **principiul nediscriminării** – subiecții violenței în familie vor fi tratați fără discriminare bazată pe sex, rasă, culoare, limbă, religie, opinii politice sau orice alte opinii, origine națională sau socială, apartenență etnică, avere, naștere, stare civilă, statut educațional și socio-economic, dizabilitate sau oricare alt criteriu.
- 7) **principiul respectării confidențialității** – confidențialitatea va fi respectată la toate etapele cooperării intersectoriale, cu excepțiile prevăzute de prezenta Instrucțiune;
- 8) **principiul responsabilității agresorilor** – agresorul este responsabil pentru actele de violență produse în familie; organele competente în domeniu vor coopera în vederea asigurării tragerii efective la răspundere a agresorilor familiali în conformitate cu prevederile legislației.

II. ORGANIZAREA INSTITUȚIONALĂ A MECANISMULUI DE COOPERARE INTERSECTORIALĂ ÎN CAZURILE DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE

6. La nivel central, structura responsabilă de coordonarea și monitorizarea implementării prezentei Instrucțiuni și colectarea centralizată a informației privind cooperarea intersectorială este Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale.

7. Consiliul coordonator interministerial în domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie va servi drept platformă în care se vor prezenta rapoartele și discuta problemele identificate în procesul de implementare a mecanismului de cooperare intersectorială în cazurile de violență în familie.

8. Funcțiile de coordonare de natură operațională a plasamentului victimelor violenței în familie și a copiilor lor și suportul metodologic structurilor teritoriale de asistență socială privind reabilitarea victimelor violenței în familie sunt delegate organului administrativ subordonat

Ministerului Sănătății, Muncii și Protecției Sociale - Agenția Națională Asistență Socială (în continuare - ANAS).

9. Ministerul Afacerilor Interne este structura responsabilă la nivel central de coordonarea cooperării intersectoriale în cazurile de violență în familie a Poliției cu celelalte instituții cu competențe prevăzute de prezenta Instrucțiune și prezentarea rapoartelor privind implementarea Instrucțiunii privind mecanismul intersectorial de cooperare în cazurile de violență în familie în conformitate cu prevederile Ordinului comun.

10. Ministerul Justiției este structura responsabilă la nivel central, prin intermediul Administrației Naționale a Penitenciarelor, Agenției de Administrare a Instanțelor Judecătorești și Inspectoratul Național de Probațiune, de asigurarea cooperării intersectoriale în cazurile de violență în familie a instituțiilor penitenciare și organelor probațiunii cu celelalte instituții cu competențe prevăzute de prezenta Instrucțiune și de prezentare a rapoartelor privind implementarea Instrucțiunii privind mecanismul intersectorial de cooperare în cazurile de violență în familie în conformitate cu prevederile Ordinului comun.

11. Consiliul Național de Asistență Juridică Garantată de Stat este organul de administrare a sistemului de acordare a asistenței juridice garantate de stat victimelor violenței în familie, prin intermediul oficiilor sale teritoriale.

12. La nivel local, autoritatea abilitată cu funcții de coordonare a implementării prezentei Instrucțiuni este administrația publică locală de nivelul întâi și doi în conformitate cu prevederile art. 7 și 8 din Legea 45/2007, reprezentată de structurile teritoriale de asistență socială.

13. La nivelul operațional al cooperării intersectoriale, instituțiile responsabile pentru protecția și asistența victimelor violenței în familie sunt:

- a) Poliția;
- b) Structurile teritoriale de asistență socială, inclusiv, prin serviciul responsabil de domeniul prevenirii și combaterii violenței în familie;
- c) Instituțiile medico-sanitare;
- d) Instanțele de judecată;
- e) Oficiile teritoriale de asistență juridică garantată de stat;
- f) Structurile teritoriale de ocupare a forței de muncă;
- g) Organele de probațiune;
- h) Alte servicii/autorități/organizații (în vederea asigurării plasamentului ori reintegrării sociale a victimei și corectării comportamentului agresorului).

14. Echipele multidisciplinare își vor exercita atribuțiile în conformitate cu prevederile art. 8 alin. (8) și (9) ale Legii nr. 45/2007 și ale Hotărârii Guvernului nr. 228/2014. La ședințele echipei multidisciplinare vor fi discutate dificultățile identificate în procesul incluziunii sociale ale victimelor (conform art. 8, alin. (2), lit. c¹ al Legii 45/2007), agresorilor (conform art. 8, alin. (7), lit. f); h) și art. 10, alin. (3) din Legea 45/2007) și înaintarea propunerilor de soluționare a acestora către factorii decizionali din cadrul autorităților publice locale.

15. Pentru o mai bună organizare a acțiunilor de prevenire și combatere a violenței în familie, echipele multidisciplinare instituite pentru intervenția în aceste cazuri, vor elabora planuri anuale de activitate privind acțiunile de prevenire și combatere a violenței în familie la nivel de comunitate (sesiuni de informare, examinarea și soluționarea cazurilor de violență în familie, colectarea, analiza și discutarea datelor statistice și a tendințelor identificate), care vor fi integrate în strategiile de dezvoltare locală.

III. CADRUL DE COOPERARE INTERSECTORIALĂ ÎN CAZURILE DE VIOLENȚĂ ÎN FAMILIE

16. Cadrul de cooperare intersectorială reprezintă totalitatea acțiunilor întreprinse în coordonare în vederea identificării și documentării cazurilor de violență în familie, evaluării riscurilor de comitere/repetare a actelor de violență în familie, raportării cazurilor de violență în familie și referirii victimelor către servicii specializate.

17. Identificarea cazurilor de violență în familie reprezintă parte integrantă a activității instituțiilor responsabile pentru protecția și asistența victimelor violenței în familie. Identificarea are loc în baza depunerii plângerilor, sesizărilor din partea persoanelor terțe, organizațiilor sau instituțiilor abilitate în prevenirea și combaterea violenței în familie la instituțiile de ordine publică sau a adresărilor victimelor către structurile teritoriale de asistență socială, instituțiile medico-sanitare, inclusiv centrele de medicină legală, instanțele de judecată, oficiile teritoriale de asistență juridică garantată de stat, organizațiile necomerciale care prestează servicii specializate victimelor violenței în familie sau alte instituții cu competențe în domeniu.

18. Reprezentanții instituțiilor responsabile pentru protecția și asistența victimelor violenței în familie care au identificat victimele, au fost sesizate despre cazurile de violență în familie ori s-au autosesizat, sunt obligate să înregistreze cazurile de violență în familie în modul stabilit în instrucțiunile sectoriale care reglementează procedura de intervenție în cazurile de violență în familie.

19. Evaluarea inițială a riscurilor de repetare/comitere a actelor de violență în familie se realizează în toate cazurile de violență în familie de reprezentantul instituției sesizate în conformitate cu prevederile instrucțiunilor sectoriale. Riscurile sunt evaluate imediat sau cel mult în decurs de 24 de ore din momentul recepționării informației despre potențialul caz de violență în familie.

20. În cazurile de violență în familie cu grad înalt de risc pentru viața și/sau integritatea fizică și/sau psihică a victimei, specialiștii care au identificat/asistat victima sunt obligați să informeze imediat despre caz Poliția și structura teritorială de asistență socială și, după caz, instituția medico-sanitară.

21. Persoanele cu funcții de răspundere și profesioniștii cărora le este impusă asigurarea confidențialității sunt obligați să raporteze autorităților competente fără acordul victimei despre actele de violență în familie care pun în pericol viața sau sănătatea victimei ori despre pericolul

iminent de a se produce asemenea acte de violență. În celelalte cazuri, raportarea se va efectua doar cu acordul victimei.

22. În cazul identificării cazurilor suspecte de violență a copilului, vor fi aplicate prevederile Legii 140/2013 privind protecția specială a copiilor aflați în situație de risc și a copiilor separați de părinți, precum și Hotărârii Guvernului nr. 270/2014 „Cu privire la aprobarea Instrucțiunilor privind mecanismul intersectorial de cooperare pentru identificarea, evaluarea, referirea, asistențe și monitorizarea copiilor victime și potențiale victime ale violenței, neglijării, exploatării și traficului”.

23. Specialiștii din cadrul structurilor teritoriale de asistență socială, instituțiilor medico-sanitare și ai poliției sunt obligați, după identificarea nevoilor victimelor violenței în familie, să le refere către centrele de zi/centrele de plasament și/sau asistența juridică garantată de stat. Scopul referirii constă în asigurarea accesului la serviciile specializate, asistență juridică, soluționarea problemelor cu care se confruntă victimele și pe care de sine stătător nu le pot depăși și asigurarea împlinirii economice ale victimelor.

24. Instituția care a identificat cazul referă victima oficial printr-un demers, anexând fișa de referire a beneficiarului, aprobată prin decizia conducătorului (prin setul metodologic per sector). În cazurile în care sesizările au fost efectuate prin telefon, fax, e-mail (reieșind din situația când e pusă în pericol viața și securitatea victimei și e necesară intervenția promptă), specialistul care a efectuat referirea prin intermediul măsurilor menționate, va expedia oficial fișa de referire a cazului în decurs de o zi lucrătoare.

25. Structurile teritoriale de asistență socială vor referi, inclusiv în baza demersurilor recepționate de la prestatori de servicii specializate, victimele violenței în familie, în baza consimțământului informat al acestora, către servicii de ocupare a forței de muncă și/sau formare profesională în temeiul Legii nr. 105/2018 cu privire la promovarea ocupării forței de muncă și asigurarea de șomaj.

26. Victima violenței în familie este în drept să depună în instanța de judecată cererea privind eliberarea ordonanței de protecție. Organul de asistență socială sau organul de poliție vor depune cererea în interesul victimei în caz de imposibilitate a victimei să o depună din motive de sănătate, vârstă sau alte motive întemeiate.

27. Instanța de judecată îi va solicita coordonatorului oficiului teritorial al Consiliului Național pentru Asistență Juridică Garantată de Stat desemnarea în termene proxime a unui avocat pentru acordarea asistenței juridice calificate garantate de stat victimei, în cazul în care victima nu este reprezentată de un avocat.

28. Instanța de judecată va comunica imediat organului de probațiune și subdiviziunii teritoriale ale poliției din raza unității administrativ-teritoriale în care își are domiciliul agresorul despre emiterea ordonanței de protecție. Poliția va asigura informarea neîntârziată a agresorului despre măsurile aplicate. În cazul eliberării ordonanței de protecție în privința copilului, este informată și autoritatea tutelară teritorială.

29. Organul de probațiune va aplica monitorizarea electronică în cazul în care instanța de judecată a eliberat ordonanța de protecție care stabilește obligarea agresorului de a părăsi temporar locuința comună sau de a sta departe de locuința victimei; de a sta departe de locul aflării victimei, la o distanță ce ar asigura securitatea victimei, excluzând orice contact vizual cu ea sau cu copiii acesteia; interzicerea oricărui contact, inclusiv telefonic, prin corespondență sau în orice alt mod, cu victima sau cu copiii acesteia și interzicerea să se apropie de locul de muncă al victimei, locul de studii al copiilor, alte locuri determinate pe care persoana protejată le frecventează.

30. În cazul încălcării măsurilor de protecție specificate mai sus, organul de probațiune va informa imediat poliția.

31. Angajații Poliției vor informa victimele violenței în familie despre eliberarea agresorului din instituțiile penitenciare, urmare a recepționării informației din partea administrației locului de deținere conform obligațiunilor acestora (dispoziția nr. 22d din 09.02.2007) de a aduce la cunoștință cu cel puțin 3 luni de la expirarea termenului de executare a pedepsei, despre apropiata eliberare a agresorului din detenție conform domiciliului acestuia.

IV. COLECTAREA ȘI RAPORTAREA DATELOR

32. Colectarea datelor și informațiilor relevante despre cazurile de violență în familie și a fenomenului în ansamblu va servi scopului de a:

- 1) genera informație necesară pentru monitorizarea și evaluarea progresului;
- 2) plasa informația (studii; activități realizate; date relevante) pe domeniu în platforma paginii web: antiviolența.gov.md;
- 3) oferi informații sectoriale în vederea elaborării raportului anual pe domeniu.

33. Toate instituțiile cu competențele prevăzute în prezenta Instrucțiune vor contribui la procesul de colectare a datelor și a informației solicitate pentru pagina web antiviolența.gov.md.

34. În vederea asigurării monitorizării eficiente a cazurilor de violență a familie, dar și pentru asigurarea evidenței datelor statistice, asistenții sociali comunitari, ofițerii de poliție, medicii, prestatorii de servicii specializate și alte instituții urmează să raporteze anual structurilor responsabile la nivel local datele privind numărul total al cazurilor de violență în familie înregistrate, referite și soluționate, în baza formularelor de date statistice consolidate per sector. În urma colectării datelor nominalizate, instituțiile de la nivel local vor remite informația generalizată autorităților publice centrale.

35. Ministerul Sănătății, Muncii și Protecției Sociale, în calitatea sa de organ central de specialitate al statului, abilitat cu funcții de elaborare și de promovare a politicilor de prevenire și de combatere a violenței în familie, va asigura elaborarea unui raport anual pe domeniu de referință (conform art.8; alin. (1¹); lit. d) al Legii nr.45/2007 cu privire la prevenirea și combaterea violenței în familie) cu participarea tuturor autorităților/instituțiilor publice cu competențe în domeniu și prezentarea acestuia ulterior Guvernului.